

2019

Εκδρομή στα Τρίκαλα και τα Μετέωρα

Πληροφορίες από την Wikipedia

Περιεχόμενα

Τρίκαλα	3
Ιστορία	3
Αξιοθέατα	4
Μύλος των Ξωτικών.....	6
Πολιτισμός.....	6
Μουσεία.....	6
Κοντινοί προορισμοί	7
Τοπικά προϊόντα	8
Εκπαίδευση.....	8
Γνωστά Πρόσωπα.....	9
Μετέωρα	10
Γεωλογία.....	10
Εγκατάσταση του μοναχισμού	10
Επισκέψιμες Μονές.....	11
Προστατευόμενη τοποθεσία.....	11
Καλαμπάνα.....	12
Ιστορία	12
Αξιοθέατα	12
Μεγάλο Μετέωρο	13
Μονή Αγίου Στεφάνου Μετεώρων	14
Σπήλαιο της Θεόπετρας	15

Τρίκαλα

Τα **Τρίκαλα** είναι πόλη της δυτικής Θεσσαλίας, πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων και του Δήμου Τρικαίων. Η πόλη διασχίζεται από τον ποταμό Ληθαίο, ο οποίος αποτελεί παραπόταμο του Πηνειού. Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία στην Απογραφή του 2011 τα Τρίκαλα είχαν πληθυσμό 61.653 κατοίκους, ενώ ο Δήμος Τρικαίων είχε 81.355 κατοίκους. Η πόλη των Τρικάλων εμφανίζει πυκνότητα πληθυσμού 15 κατοίκων/km². Βρίσκεται πολύ κοντά στα Μετέωρα και την Καλαμπάκα και στον ορεινό όγκο της νότιας Πίνδου όπου βρίσκονται γνωστοί προορισμοί (Ελάτη, Περτούλι, Πύλη).

Ιστορία

Η ευρύτερη περιοχή των Τρικάλων κατοικείται από τους προϊστορικούς χρόνους και οι πρώτες ενδείξεις ζωής στο σπήλαιο της Θεόπετρας φτάνουν ως το 49.000 π.Χ. περίπου. Έχουν επίσης ανακαλυφθεί νεολιθικοί οικισμοί από το 6.000 π.Χ. στο Μεγάλο Κεφαλόβρυσο και άλλες τοποθεσίες.

Η πόλη των Τρικάλων είναι χτισμένη πάνω στην αρχαία πόλη *Τρίκκα* ή *Τρίκκη*, η οποία ιδρύθηκε γύρω στην 3η χιλιετία π.Χ. και ονομάστηκε έτσι από τη νύμφη *Τρίκκη*, κόρη του Πηνειού ή κατ' άλλους του Ασωπού ποταμού. Η πόλη ήταν σημαντικό κέντρο της αρχαιότητας, καθώς εδώ έζησε και έδρασε ο Ασκληπιός, που σήμερα αποτελεί έμβλημα του Δήμου Τρικαίων, ο οποίος ήταν και βασιλιάς της πόλης. Στην περιοχή υπήρχε μάλιστα ένα από τα σημαντικότερα και αρχαιότερα Ασκληπιεία της εποχής. Η πόλη φέρεται επίσης, με βάση τον «Κατάλογο Νηών» στην Ιλιάδα του Ομήρου να συμμετέχει στον Τρωικό πόλεμο στην πλευρά των Ελλήνων, με τριάντα πλοία και αρχηγούς τους γιατρούς γιους του Ασκληπιού Μαχάωνα και Ποδαλείριο. Η πόλη υπήρξε πρωτεύουσα βασιλείου κατά τη μυκηναϊκή εποχή και αργότερα αποτέλεσε κέντρο του κράτους της Εσσιαώτιδας που καταλάμβανε περίπου τη σημερινή έκταση του νομού Τρικάλων και περιγράφεται από το γεωγράφο Στράβωνα.

Κατά τους ιστορικούς χρόνους, η πόλη της Τρίκκης και η γύρω περιοχή του ποταμού γνώρισε ανάπτυξη. Έπεσε στα χέρια των Περσών το 480 π.Χ., ενώ περίπου δέκα χρόνια αργότερα προσχώρησε στη νομισματική ένωση Θεσσαλέων. Το 352 π.Χ. ενώθηκε με τη Μακεδονία του Φιλίππου Β'. Έγινε θέατρο σιληρών μαχών ανάμεσα σε Μακεδόνες και Ρωμαίους, κατά την εισβολή των τελευταίων στην Ελλάδα, καθώς ο Φίλιππος Ε' και ο γιος του Περσέας προσπαθούσαν να την κρατήσουν ελεύθερη, χωρίς τελική επιτυχία αφού το 168 π.Χ. κατακτήθηκε.

Μετάπειτα η πόλη και η περιοχή αποτέλεσε τμήμα του Βυζαντίου. Τους πρώτους μετά Χριστόν αιώνες η πόλη και η περιοχή γνώρισε όλους τους τότε εισβολείς στο Βαλκανικό χώρο: Γότθους (396), Ούννους (447), Σλάβους (577), Βούλγαρους (976-1025), Νορμανδούς (1081), Καταλανούς (1309-1311) και από το 1204 τους Φράγκους, ενώ ξαναγύρισε στη Βυζαντινή αυτοκρατορία και το Δεσποτάτο της Ηπείρου. Στις αρχές της χιλιετίας η πόλη παρουσιάζεται για πρώτη φορά με το σημερινό της όνομα, *Τρίκαλα*, στην Αλεξιάδα της Άννας Κομνηνής. Η πόλη κατακτάται τελικά από τους Οθωμανούς το 1395 και γίνεται σημαντικό κέντρο οικοτεχνίας, με ονομαστά μάλλινα υφαντά και προϊόντα δέρματος. Γίνεται πρωτεύουσα του Σαντζακίου Τρικάλων, δηλαδή μιας μεγάλης περιφέρειας που περιελάμβανε την Θεσσαλία και ένα μέρος της Στερεάς Ελλάδας, από την αρχή της τουρκοκρατίας μέχρι το 1770. Επίσης αποτέλεσε σημαντικό πνευματικό κέντρο, καθώς για ένα μεγάλο μέρος της Τουρκοκρατίας (1543-1854) λειτούργησε εδώ η Σχολή Τρίκκης (και αργότερα *Ελληνική Σχολή*) στην οποία δίδαξαν γνωστοί διδάσκαλοι της εποχής, όπως ο Διονύσιος ο Φιλόσοφος. Το 1601 ο Μητροπολίτης Λαρίσης και Τρικάλων Διονύσιος ο

Φιλόσοφος, κήρυξε την επανάσταση κατά των Τούρκων, με το σύνθημα «Τρίκινη Βυζάντιο ανακτήσει», η οποία όμως απέτυχε.

Στις 23 Αυγούστου του 1881, με τη Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης, η πόλη περνάει σε ελληνική κυριαρχία μαζί με το μεγαλύτερο μέρος της υπόλοιπης Θεσσαλίας και μέρος της Ηπείρου. Θα ξαναβρεθεί υπό Τουρκική κυριαρχία με τον Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897 για ένα περίπου χρόνο, μέχρι την τελική της ενσωμάτωση στην Ελλάδα (1898). Στη συνέχεια τα Τρίκαλα έπαιξαν βασικό ρόλο στις αγροτικές κινητοποιήσεις των αρχών του 20ού αιώνα εναντίον των τσιφλικιάδων και υπήρξαν ο τόπος ίδρυσης του πρώτου Γεωργικού Συνεταιρισμού στην Ελλάδα, το 1906.

Μία από τις πιο σημαντικές και μεγάλες καταστροφές που υπέστη η πόλη ήταν η μεγάλη πλημμύρα του Ιουνίου του 1907, όταν την νύκτα στις 3 Ιουνίου μετά από πρωτοφανείς βροχοπτώσεις, «με το καρδάρι» κατά την τοπική έκφραση, ξεχείλισαν όλα τα γύρω ποτάμια, ο Ληθαίος, ο Αϊμονιώτης, ο Κουμέρκης και ο Σαλαμπριάς με συνέπεια την επομένη το πρωί να έχει μετατραπεί ο κάμπος σε τεράστια λίμνη. Στην πλημμύρα εκείνη έχασαν την ζωή τους 80 κάτοικοι, περίπου 200 οικίες κατέρρευσαν, καθώς και το γυμνάσιο, και χιλιάδες ζώα πνίγηκαν. Οι δε λοιπές καταστροφές υπήρξαν τεράστιες με διακοπή της συγκοινωνίας αφού και η σιδηροδρομική γραμμή είχε παρασυρθεί.

Στη περίοδο της Εθνικής Αντίστασης κατά τη διάρκεια της κατοχής τα Τρίκαλα αποτέλεσαν ιδιαίτερο πεδίο δράσης. Από τα Τρίκαλα καταγόταν ο στρατηγός του ΕΛΑΣ Στέφανος Σαράφης. Στα Τρίκαλα επίσης εκτέθηκε σε δημόσια θέα το κεφάλι του Άρη Βελουχιώτη μετά τον θάνατό του. Η πόλη απελευθερώθηκε από τη ναζιστική κατοχή στις 18 Οκτώβρη του 1944.

Αξιοθέατα

- Το **Ασκληπιείο της αρχαίας Τρίκκης**,^[1] το αρχαιότερο και σημαντικότερο της Ελλάδας κατά τον Στράβωνα. Πιθανολογείται ότι μεγάλο μέρος του βρίσκεται κάτω από τη συνοικία Βαρούσι. Προς το παρόν στην περιοχή έχουν ανασκαφεί ρωμαϊκά λουτρά και ψηφιδωτά, καθώς και δημόσιο κτίριο των ελληνοιστικών χρόνων με ψηφιδωτό, όπου απεικονίζεται ο βασιλιάς των Ηδωνών της Θράκης Λυκούργος.
- Το **Βυζαντινό Κάστρο** της πόλης,^[2] που κατασκευάστηκε από τον Ιουστινιανό πάνω στην αρχαία Ακρόπολη της Τρίκκης κατά τον 6ο μ.Χ. αιώνα, με τριπλό τείχος. Ανακατασκευάστηκε αργότερα από τους Οθωμανούς, οι οποίοι το 17ο αιώνα τοποθέτησαν και ένα τεράστιο ρολόι πάνω σε πύργο, που συνοδευόταν από μια καμπάνα βάρους 650 κιλών. Το 1936 τοποθετήθηκε άλλο ρολόι από τον δήμαρχο Θεοδοσόπουλο και παραμένει ως σήμερα το σήμα κατατεθέν της πόλης. Στο τρίτο διάζωμα του φρουρίου, από τον πυθμένα ενός πηγαδιού, ξεινά τούνελ που διέσχιζε το λόφο του Προφήτη Ηλία και κατέληγε στο δρόμο προς Καλαμπάκα. Σήμερα το Φρούριο φιλοξενεί το υπαίθριο θέατρο του Δήμου, ενώ είναι επισκέψιμο το ρολόι με θέα όλη την πόλη.
- Το **Τζαμί του Οσμάν Σαχ**,^[3] κτίσμα του 16ου αιώνα σχεδιασμένο από τον Μιμάρ Σινάν. Το τζαμί ονομάζεται και **Κουρσούμ Τζαμί** από την τουρκική λέξη *κουρσούμ*, που σημαίνει μόλυβδος, καθώς ο θόλος του είναι μολυβοσκεπαστος. Βρίσκεται κοντά στον Ληθαίο ποταμό και πίσω από το τζαμί σώζεται το μαυσωλείο του Οσμάν Σαχ, ανεψιού του σουλτάνου Σουλεϊμάν, το οποίο είναι ένα οικταγωνικής άκτοφης κτίσμα που καλύπτεται με ημισφαιρικό θόλο. Κατά την παράδοση ο Οσμάν Σαχ έκτισε το τζαμί, επειδή στα Τρίκαλα θεραπεύτηκε από αρρώστια που τον ταλαιπωρούσε. Το τζαμί σήμερα είναι μνημείο προστατευόμενο από την UNESCO και χρησιμεύει ως χώρος ήπιων ειδηλώσεων.
- Η **παλιά πόλη**, η οποία αποτελείται από τις συνοικίες **Βαρούσι**^[4] και **παλιά Μανάβικα**^[5]. Το **Βαρούσι** βρίσκεται στις παρυφές του Φρουρίου. Επί τουρκοκρατίας ήταν χριστιανική συνοικία,

μέχρι τη δεκαετία του 1930 η αρχοντογειτονιά των Τριτσάλων και σήμερα είναι στο σύνολο της διατηρητέα. Τα παλιά βαρουσιώτικα σπίτια κτισμένα μεταξύ 17ου και 19ου αι. και οι πολυάριθμες εκκλησίες αντικατοπτρίζουν την οικονομική και πολιτιστική άνθιση του 18ου και 19ου αι. που ήταν αποτέλεσμα της ανάπτυξης του εμπορίου και της βιοτεχνίας. Το Βαρούσι διακρίνεται για τα όμορφα αρχοντικά με τους περίτεχνους αρχιτεκτονικούς ρυθμούς και τις μακριές μαρμίζες. Στη συγκεκριμένη συνοικία βρίσκονται οι παλαιότερες εκκλησίες της πόλης, οι οποίες βρίσκονται χτισμένες πολύ κοντά η μία στην άλλη. Οι σωζόμενοι σήμερα ναοί είναι των Αγίων Αναργύρων (τοιχογραφίες του 1575), του Αγίου Δημητρίου (πριν το 1588), του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος και του Αγίου Παντελεήμονος (14ου αι.), του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου (1674), της Αγίας Μαρίνας (1766), της Αγίας Παρασκευής (1843), της Παναγίας Φανερωμένης ή του Γενεσίου της Θεοτόκου (1853), της Αγίας Επισκέφως (1867), του Αγίου Στεφάνου (1882) και του Αγίου Νικολάου. Συνέχεια της συνοικίας Βαρούσι μέχρι και την κεντρική πλατεία είναι τα **παλιά Μανάβικα**, γειτονιά της παλιάς πόλης με χαρακτηριστική, ομοιόμορφη αρχιτεκτονική. Εκεί βρίσκονται μερικές από τις καλύτερες ταβέρνες και καφέ-μπαρ της πόλης.^[6]

- Ο **Λόφος του Προφήτη Ηλία**,^[7] ένας αξιόλογος πνεύμονας πρασίνου με θέα την πόλη και σε κοντινή απόσταση από το κέντρο της πόλης. Στο συγκεκριμένο λόφο βρίσκεται η εκκλησία του Προφήτη Ηλία (του 1896) το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη θέση Ντάπια και ο Ζωολογικός Κήπος της πόλης που ανάμεσα σε άλλα φιλοξενεί στρουθοκαμήλους, άλογα, ελάφια και αρκετά είδη πουλιών.
- Ο **Ληθαίος ποταμός** που διασχίζει το κέντρο και χωρίζει την πόλη στα δύο και η **Κεντρική Γέφυρα**,^[8] η οποία ενώνει την κεντρική πλατεία με τον πεζόδρομο της Ασκληπιού, κατασκευασμένη το 1886 από Γάλλους μηχανικούς. Χαρακτηριστικό και το άγαλμα του Ασκληπιού πάνω στην ομώνυμη γέφυρα του Ληθαίου. Αρχείο:Φθινόπωρο στα Τριτσάλα.jpeg
- Ο **Μύλος Ματσόπουλου**,^[9] που κατασκευάστηκε το 1884 και σήμερα είναι ιστορικό-βιομηχανικό πάρκο και πολιτιστικό κέντρο αποτελώντας ένα από τα πιο σημαντικά νεότερα πολιτιστικά μνημεία της πόλης των Τριτσάλων. Ένα βιομηχανικό κτίριο πρωτόπορο για την εποχή του (1884), σε βαλκανικό επίπεδο, πόλος γενικότερης ανάπτυξης της πόλης μετά την απελευθέρωση (1881) με τον μηχανολογικό εξοπλισμό του να σώζεται σήμερα ακέραιος στη θέση του. Τα τελευταία χρόνια διοργανώνεται στον Μύλο του Ματσόπουλου, κατά την περίοδο Χριστουγέννων, το διάσημο χριστουγεννιάτικο θεματικό πάρκο «Μύλος των Ξωτικών».^[10]
- Το **κτήριο του Σιδηροδρομικού Σταθμού**,^[11] που βρίσκεται στο τέρμα της οδού Ασκληπιού. Την κατασκευή του κτιρίου την ανέλαβε το 1886 η γαλλική κατασκευαστική εταιρεία του δικτύου των σιδηροδρόμων την εποχή της κυβέρνησης του Χαρίλαου Τρικούπη.
- Το κτήριο της **Σ.Μ.Υ. (Στρατόπεδο)**^{[12][13]} Αρχιτεκτονικό και ιστορικό μνημείο νεοκλασικού ρυθμού. Έγιναν επί πρωθυπουργίας Ελευθερίου Βενιζέλου, το 1910, όταν η πόλη ήταν ακόμη ακριτική και προετοιμαζόταν ο Ελληνοτουρκικός και οι Βαλκανικοί πόλεμοι του 1912 – 1913. Από το 1975 φιλοξενεί τη Σχολή Μόνιμων Υπαξιωματικών του Στρατού Ξηράς^[14].
- Το **δικαστικό μέγαρο**^[15] Πέτρινο κτίσμα της τουρκοκρατίας, στο οποίο στεγαζόταν το τούρκικο διοικητήριο. Από το 1915 στεγάζονται τα δικαστήρια της πόλεως.
- Τα **Παλαιά Ψυγεία-Παγοποιεία Κλιάφα**,^[16] ένα χαρακτηριστικό βιομηχανικό κτίσμα του 1926, το οποίο ανακαινίστηκε με δαπάνη της εταιρείας, διατηρώντας την αρχιτεκτονική του γραμμή και ένα μεγάλο μέρος του μηχανολογικού του εξοπλισμού. Λειτουργεί σήμερα ως πολιτιστικό κέντρο.
- Το **Χαμάμ του Οσμάν Σαχ** του 16ου αιώνα. Πρόκειται για δίδυμο Οθωμανικό λουτρό, πιθανότατα σε σχέδια του αρχιτέκτονα Μιμάρ Σινάν. Χτισμένο δίπλα στον ποταμό Ληθαίο, βρίσκεται κοντά στο Κουρσούμ Τζαμί, δίπλα από τον ναό του Αγίου Κωνσταντίνου και μαζί με το τζαμί αποτελούσε μέρος συγκροτήματος κτιρίων, που ίδρυσε ο διοικητής του Σαντζακίου των Τριτσάλων Οσμάν Σάχ. Μετά από μετατροπές στην μορφή του κτηρίου, φιλοξενήθηκαν οι φυλακές

της πόλης από το 1893 έως το 2006. Πλέον το χαμάμ αναπαλαιώθηκε και είναι επισκέψιμο, ενώ στον πάνω όροφο του κτηρίου στεγάζεται το **Μουσείο Τσιτσάνη**.

Μύλος των Ξωτικών

Από τις 9 Δεκεμβρίου 2011 λειτουργεί κάθε χρόνο στα Τρίκαλα ο Μύλος των Ξωτικών^[17]. Κάθε χρόνο, για 40 ημέρες, από τα τέλη Νοεμβρίου μέχρι τις αρχές Ιανουαρίου, εκατοντάδες χιλιάδες επισκέπτες από κάθε γωνιά της Ελλάδας και βαλκανικές χώρες επισκέπτονται τον Μύλο. Το 2015 και το 2016 μετρήθηκαν κάτι λιγότερο από 1.500.000 επισκέψεις κάθε χρονιά ενώ το 2017 μετρήθηκαν πάνω από 2.500.000 επισκέψεις^[18]. Ο Μύλος των Ξωτικών είναι το μεγαλύτερο χριστουγεννιάτικο θεματικό πάρκο της Ελλάδας, έχοντας ουσιαστικά δημιουργήσει χειμερινό και δη χριστουγεννιάτικο τουρισμό, όχι μόνο στα Τρίκαλα, αλλά και σε όλη τη χώρα, με τη δημιουργία μικρότερων χριστουγεννιάτικων χωριών σε διάφορες περιοχές. Στα Τρίκαλα όμως ο Μύλος των Ξωτικών διατηρεί την πρωτοκαθεδρία, καθώς πρωτοτυπεί με τον μύλο Ματσόπουλου, αρχιτεκτονικό και βιομηχανικό μνημείο του 19ου αιώνα, που μετατρέπεται σε κεντρικό κτήριο της δράσης, το πάρκο Ματσόπουλου με το ποτάμι, όπου στήνεται ολόκληρη η γιορτή, το εκπαιδευτικό κέντρο Ανανεώσιμων πηγών Ενέργειας στον ίδιο χώρο, τη λειτουργία του μύλου και ως Μουσείου Αγροτικής και Βιομηχανικής Ζωής, αλλά και με την κάθε φορά διαφορετική θεματική προσέγγιση των Χριστουγέννων. Επίσης, η διαφορά του Μύλου των Ξωτικών από άλλες παρόμοιες διοργανώσεις, έγκειται στο ότι είναι πάρκο και όχι αγορά. Ένα άλλο βασικό στοιχείο του Μύλου είναι η δωρεάν είσοδος και οι δωρεάν δράσεις για όλους (13 έφτασαν το 2017), με παράλληλες εκπαιδευτικές δράσεις για τους χιλιάδες μαθητές σχολείων. Κάθε χρονιά υπάρχει ένα κεντρικό θέμα δράσης. Για το 2019 είναι το "Χριστούγεννα στον Κόσμο" με θεματικά βαγόνια διάσπαρτα στο χώρο του Μύλου. Σε συνεργασία με τον Δήμο Τρικαίων, διοργανώνονται εκδηλώσεις σε όλη την πόλη, στο κέντρο, τους πεζοδρόμους, τις περιοχές διασκέδασης («Παλιά Μανάβικα»), ενώ υπάρχουν εκθέσεις στο Μουσείο Τσιτσάνη και σε άλλους χώρους.^[19]

Πολιτισμός

Στην πόλη λειτουργεί Δημοτική Φιλαρμονική Ορχήστρα, Συμφωνική Ορχήστρα Νέων του Συλλόγου Φίλων Μουσικής Τρικάλων, πολλά Ωδεία και και πολλοί χορευτικοί σύλλογοι. Στο Πνευματικό Κέντρο Δήμου Τρικαίων «Αθανάσιος Τριγώνης» και στον πολυχώρο τέχνης του μύλου Ματσόπουλου λειτουργούν - επίσης με ευθύνη του Δήμου - τμήματα θεάτρου, κουκλοθεάτρου, χορωδίας, ζωγραφικής και άλλων τεχνών. Εκδηλώσεις γίνονται συνήθως στο Πνευματικό Κέντρο, στο *Κουρσούμι Τζαμί*, στις πλατείες της πόλης, αλλά και στις αίθουσες πολλαπλών χρήσεων που υπάρχουν σε μουσεία και δημόσια κτήρια της πόλης.

Μουσεία

Λειτουργούν στην πόλη των Τρικάλων τα ακόλουθα μουσεία^[20]:

- **Μουσείο Τσιτσάνη** Λειτουργεί από τον Μάρτιο του 2017, φιλοξενώντας μουσειακή συλλογή και στοιχεία για τον μεγάλο Έλληνα συνθέτη Βασίλη Τσιτσάνη. Στη θέση του βρισκόνταν οι παλιές φυλακές Τρικάλων, που λειτουργούσαν στον ίδιο χώρο μέχρι το 2006, ενώ το κτήριο είναι το Χαμάμ του 16ου αι. του οποίου η αλλαγή χρήσης σε φυλακές έγινε στα τέλη του 19ου αι.. Οι

τέσσερις αίθουσες του Μουσείου αποτελούν χώρο πολιτισμού, καθώς διοργανώνονται εκδηλώσεις, συναυλίες, παραστάσεις, εκθέσεις. Συναυλίες διοργανώνονται και στον αύλειο χώρο του Μουσείου. Πριν τη λειτουργία του, λειτουργούσε το **Κέντρο Ελληνικής Μουσικής Τρικαλινών Δημιουργών**, με οπτικοακουστικό και έντυπο υλικό σχετικό με τους μουσικούς που κατάγονται από τα Τρίκαλα και τη μουσική κληρονομιά της πόλης.

- **Δημοτικό Λαογραφικό Μουσείο** Ιδρύθηκε το 1991 και λειτουργεί στην οδό Γαριβάλδη 6. (κλειστό προσωρινά) Εκτίθενται αντικείμενα καθημερινής χρήσης, λαϊκής τέχνης, ενδυμασίες, εργαλεία παραδοσιακών επαγγελμάτων από τα τέλη του 18ου αιώνα έως τα μέσα του 20ού. Στη συλλογή, επίσης, περιλαμβάνονται φωτογραφίες και έντυπα της ίδιας περιόδου, ενώ το μουσείο, σε συνεργασία με το *Σύλλογο Φίλων Λαογραφικού Μουσείου*, διοργανώνει εκδηλώσεις και αναβιώσεις παραδοσιακών εθίμων.
- **Δημοτικό Ιστορικό Αθλητικό Μουσείο** Ιδρύθηκε το 1998 με βάση το συλλεκτικό υλικό του Βασίλη Περίγκου, το αρχείο του Σπύρου Μπονώτη και δωρεές αθλητών και ανωνύμων. Στεγάζεται σε διώροφο νεοκλασικό κτίριο και η παρουσίαση των εκθεμάτων διαρθρώνεται σε τρεις αίθουσες, όπου παρουσιάζεται η αθλητική ιστορία των Τρικάλων από το 1896 μέχρι σήμερα. Λειτουργεί επίσης *Αίθουσα Τροπαίων* του τοπικού αθλητισμού καθώς και αναγνωστήριο με βιβλιοθήκη και πολυμέσα.
- **Κέντρο Ιστορίας και Πολιτισμού εταιρείας «Κλιάφα»** Στεγάζεται στα παλαιά *Ψυγεία-Παγοποιεία Κλιάφα* και λειτουργεί ως μουσείο της εταιρείας, αλλά και ως μουσείο της πόλης των Τρικάλων. Πέρα από τις ενότητες τις σχετικές με την ιστορία της πόλης και της εταιρείας, στεγάζει επίσης παραδοσιακό τυπογραφείο, παλιό φαρμακείο, καθώς και παιδική και εφηβική βιβλιοθήκη με 6.000 τίτλους, πολυμέσα και χώρο ειδικά διαμορφωμένο για την αφήγηση παραμυθιών.
- **Μουσείο Δημήτρη και Λέγκως Κατσικογιάννη** Ιδρύθηκε το 1994 και στεγάζεται στα πρώην ψυγεία της ΑΓΡΕΞ στην Αγία Μονή. Στο μουσείο εκτίθενται 1.236 πίνακες και 114 γλυπτά και σχέδια.
- **Μουσείο Ιεράς Μητροπόλεως** Στεγάζεται στο Μητροπολιτικό Μέγαρο της πόλης και αποτελείται από τις αίθουσες: *Εκκλησιαστικό Μουσείο*, με εκκλησιαστικά είδη, εικόνες και άμφια, *Λαϊκό Μουσείο* με λαογραφικά και είδη καθημερινής χρήσης παρελθόντων ετών, και *Βιβλιοθήκη* που λειτουργεί και ως αναγνωστήριο ανοιχτό στο κοινό και περιλαμβάνει 19.000 τίτλους.
- **Μύλος Ματσόπουλου** Κατασκευάστηκε το 1884 και σήμερα είναι ιστορικό-βιομηχανικό πάρκο και πολιτιστικό κέντρο. Στεγάζει επίσης τον Δημοτικό Κινηματογράφο και Θέατρο αλλά και συνεδριακό κέντρο, όπως και κάθε Χριστούγεννα τον Μύλο των Ξωτικών.
- **Συλλογή Αρχείων & Πάσης Φύσεως Ντοκουμέντων της Δημοτικής Φιλαρμονικής Τρικάλων** Η Συλλογή αυτή περιλαμβάνει φωτογραφικό υλικό από εμφανίσεις της Δημοτικής Φιλαρμονικής Τρικάλων από την ίδρυση της (1886 προφ. μαρτυρίες, 1902 επίσημη ίδρυση^[21]) έως σήμερα καθώς και μισθολογικές καταστάσεις, μαθητολόγια, παλαιά μουσικά όργανα και στολές. Η Συλλογή καθώς και η Δημοτική Φιλαρμονική στεγάζονται στο κτίριο της Δωροθέας Σχολή επί της οδού Στ. Σαράφη.

Κοντινοί προορισμοί

Μετέωρα: Ο κοντινότερος προορισμός στην πόλη των Τρικάλων είναι η πόλη της Καλαμπάκας που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον επισκέπτη λόγω των βράχων των Μετεώρων. Τα Μετέωρα απέχουν από το κέντρο της πόλης των Τρικάλων περίπου 20 λεπτά με το αυτοκίνητο και αποτελούν πάντα έναν βασικό λόγο για επίσκεψη στην περιοχή.

Ελάτη - Περτούλι & Πύλη: Η κωμόπολη της Πύλης απέχει μόλις 15 λεπτά οδήγησης από την πόλη των Τρικάλων. Φημίζεται για το πέτρινο γεφύρι του Αγίου Βησσαρίωνα του 16ου αι. και για την βυζαντινή εκκλησία της Πόρτα Παναγιάς του 13ου αι.. Μετά την Πύλη συναντάμε την Ελάτη, το πιο τουριστικά ανεπτυγμένο χωριό του ορεινού όγκου των Τρικάλων, έπειτα το χιονοδρομικό κέντρο στα Περτουλιώτικα λιβάδια, στη συνέχεια το γραφικό χωριό Περτούλι και τέλος το Νεραΐδοχώρι. Ο καταρράκτης και το πέτρινο γεφύρι της Παλαιοκαρυάς είναι από τα πιο χαρακτηριστικά σημεία της περιοχής, και βρίσκεται στα 4 χλμ. από τον δρόμο Πύλης-Ελάτης.

Τοπικά προϊόντα

Στα Τρίκαλα (και γενικότερα στον Νομό Τρικάλων) δραστηριοποιούνται παραγωγοί αγροτικών προϊόντων που προσφέρουν υψηλή ποιότητα και απολαμβάνουν μεγάλη αναγνωρισιμότητα τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και στο εξωτερικό. Τα γνωστά χωριάτικα λουκάνικα Τρικάλων, τα γαλακτοκομικά προϊόντα (όπως κασέρι και φέτα) και ο χαλβάς είναι μερικά μόνο από τα τοπικά εδέσματα που αξίζει να αγοράσει κανείς από την αγορά της πόλης. Φημισμένα είναι επίσης τα κηπευτικά και τα φρούτα του τόπου (όπως οι ντομάτες, τα καρπούζια και τα πεπόνια), καθώς και τα διάφορα είδη κρασιών και το τσίπουρο.

Εκπαίδευση

Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Στην πόλη των Τρικάλων υπάρχουν σε λειτουργία^[23] 32 νηπιαγωγεία, 35 δημοτικά σχολεία, 9 γυμνάσια και 8 γενικά λύκεια, καθώς και δημόσιο σχολείο για παιδιά με ειδικές ανάγκες. Επίσης, λειτουργούν 3 τεχνικά λύκεια (μεταξύ των οποίων ένα εσπερινό), ένα εσπερινό λύκειο, ένα μουσικό γυμνάσιο και λύκειο και ένα αθλητικό γυμνάσιο και λύκειο. Τέλος, υπάρχουν πολλά ιδιωτικά εκπαιδευτήρια που καλύπτουν όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια η συμμετοχή και διάκριση μαθητών από τα Τρίκαλα στις τρεις φάσεις (Θαλής, Ευκλείδης, Αρχιμήδης) του Πανελληνίου Διαγωνισμού Μαθηματικών της Ελληνικής Μαθηματικής Εταιρείας.^[24] Κατά τη σχολική χρονιά 2010-11 τρεις Τρικαλινοί μαθητές διακρίθηκαν και στη Μαθηματική Μεσογιάδα, στη Μαθηματική Βαλκανιάδα και στην Παγκόσμια Μαθηματική Ολυμπιάδα. Οι διακρίσεις αυτές είναι συνεχείς και κάθε χρόνο υπάρχει εκπροσώπηση των Τρικάλων στις παγκόσμιες και διεθνείς διοργανώσεις των Μαθηματικών.^[25]

Ανώτερη & Ανώτατη Εκπαίδευση

Στην πόλη λειτουργούν πλέον δύο ανώτατες σχολές: το Τμήμα Επιστημών Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΤΕΦΑΑ)^[26] του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, πρωτολειτούργησε το ακαδημαϊκό έτος 1994-95. Από το Ακαδημαϊκό έτος 2014-15 αναβαθμίστηκε σε Σχολή και πλέον ονομάζεται Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού^[27] (ΣΕΦΑΑ). Από το ακαδημαϊκό έτος 2005-06 εισήχθησαν σπουδαστές στο τμήμα Ανακαίνισης και Αποκατάστασης Κτηρίων^[28] του τότε ΤΕΙ Λάρισας και νυν ΤΕΙ Θεσσαλίας^[29]. Από το ακαδημαϊκό έτος 2000-10 λειτούργησε και το τμήμα Πολιτικών Δομικών Έργων^[30]. Με την αλλαγή του εκπαιδευτικού χάρτη της χώρας και το σχέδιο «Αθηνά», τα δύο τμήματα συγχωνεύθηκαν και πλέον λειτουργεί με ενιαία μορφή το τμήμα Πολιτικών Μηχανικών Τ.Ε.^[31], το οποία ανήκει στη Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών (Σ.Τ.Ε.Φ.) του Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας. Στην Πόλη των Τρικάλων έχει την έδρα της, από το 1975, η Ένδοξη Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών (Σ.Μ.Υ). Η Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών (Σ.Μ.Υ) είναι Ανώτερη Στρατιωτική Σχολή Υπαξιωματικών (ΑΣΣΥ), ανήκει στην ανώτερη

βαθμίδα της τριτοβαθμιας εκπαίδευσης, με τριετή φοίτηση, και ένα επιπλέον έτος εξειδίκευσης, ανάλογα με την ειδικότητα του κάθε στελέχους.

Γνωστά Πρόσωπα

Από τα Τρίκαλα έλκουν την καταγωγή τους γνωστοί στρατιωτικοί, ηθοποιοί, πολιτικοί, μουσικοί,^[69] και αθλητές^[70]:

Όνομα	Ιδιότητα
Ευάγγελος Αβέρωφ	πολιτικός
Σωτήρης Χατζηγάκης	πολιτικός
Γεώργιος Κονδύλης	Στρατηγός, πολιτικός
Στέφανος Σαράφης	Στρατηγός, πολιτικός
Σωτήρης Κυργιάκος	ποδοσφαιριστής
Δημήτρης Μητροπάνος	τραγουδιστής
Χρήστος Παπανικολάου	αθλητής άλμα επί κοντώ, Παγκόσμιος Πρωταθλητής
Ευθύμης Ρεντζιάς	αθλητής, πολιτικός
Βασίλης Τσιτσάνης	Συνθέτης - Στιχουργός - τραγουδιστής
Σοφία Σακοράφα	αθλήτρια ακοντισμού, παγκόσμια πρωταθλήτρια πολιτικός
Λάμπρος Χούτος	ποδοσφαιριστής
Περικλής Ιακωβάκης	αθλητής στίβου
Γεώργιος Κολτσιδας	ποδοσφαιριστής
Δημήτρης Σγούρος	πιανίστας
Κώστας Βίρβος	Στιχουργός - ποιητής - υπάλληλος
Απόστολος Καλδάρας	Συνθέτης - Στιχουργός - Τραγουδιστής
Χρήστος Κολοκοτρώνης	Στιχουργός - Τραγουδιστής
Μπάμπης Μπαχάλης	Συνθέτης - Στιχουργός
Γιώργος Σαμολαδάς	Καθηγητής Φυσικής Αγωγής - Στιχουργός
Νάσος Κεδράκας	ηθοποιός
Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου	πιανίστρια
Δημήτρης Καβράκος	μουσικός
Δημήτρης Γεωργαλής	αθλητής ποδηλασίας
Κώστας Παπανικολάου	καλαθοσφαιριστής
Ιωάννης Βήτας	πετοσφαιριστής
Σοφοκλής Βήτας	πετοσφαιριστής

Μετέωρα

Τα **Μετέωρα** είναι ένα σύμπλεγμα από τεράστιους σκοτεινόχρωμους βράχους από φαμμίτη οι οποίοι υψώνονται έξω από την Καλαμπάκα, κοντά στα πρώτα υψώματα της Πίνδου και των Χασίων. Τα μοναστήρια των Μετεώρων, που είναι χτισμένα στις κορυφές κάποιων από τους βράχους, είναι σήμερα το δεύτερο πλέον σημαντικό μοναστικό συγκρότημα στην Ελλάδα, ύστερα από το Άγιο Όρος. Από τα τριάντα που υπήρξαν ιστορικά, σήμερα λειτουργούν μόνον έξι, τα οποία, από το 1988, περιλαμβάνονται στον κατάλογο μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO.

Γεωλογία

Το μέσο υψόμετρο είναι 313 μέτρα. Μελέτες δείχνουν ότι οι βράχοι σχηματίστηκαν περίπου πριν από 65 εκατομμύρια χρόνια κατά την Παλαιογενή Περίοδο. Η αποσάθρωση, η διάβρωση και οι σεισμοί στη συνέχεια τους έδωσαν το σημερινό τους σχήμα.

Η δημιουργία του γεωλογικού τοπίου, αν και έχει κατά καιρούς απασχολήσει πολλούς Έλληνες και ξένους γεωλόγους, δεν έχει ακόμη ξεκάθαρα ερμηνευθεί. Είναι ενδιαφέρον το ότι ούτε η Ελληνική Μυθολογία ούτε οι αρχαίοι Έλληνες αλλά και ούτε ξένος ιστορικός έχει αναφερθεί στον χώρο αυτό.

Σύμφωνα με τη θεωρία του Γερμανού γεωλόγου Αλεξάντερ Φίλιπσον, που επισκέφτηκε την Ελλάδα στα τέλη του 19ου αιώνα, η δημιουργία αυτών των τεράστιων ογκολίθων οφείλεται σ' ένα δελτοειδή κώνο από ποταμίστους ογκολίθους και ασβεστολιθικά πετρώματα που για εκατομμύρια χρόνια χύνονταν σε θαλάσσια έκταση που κάλυπτε τότε τη Θεσσαλία. Οι γεωλογικές μεταβολές των αιώνων ανύψωσαν και αποσφήνωσαν το τμήμα αυτό, όταν αποτραβήχτηκαν τα νερά στο Αιγαίο. Έτσι, αργότερα κατά την τριτογενή περίοδο που διαμορφώθηκαν οι αλπικές πτυχώσεις της οροσειράς της Πίνδου, αποκόπηκε αυτός ο κώνος από τη συμπαγή μορφή του, δημιουργώντας επιμέρους μικρότερους, αυτοί που υφίστανται σήμερα, και ανάμεσά τους τη κοιλάδα του Πηνειού ποταμού.

Μέσα σε αυτούς τους βράχους βρίσκεται το Σπήλαιο Θεόπετρας.

Εγκατάσταση του μοναχισμού

Το άγριο και απροσπέλαστο τοπίο αποτέλεσε πρόσφορο χώρο για τους χριστιανούς ασκητές που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή σε χρονολογία που δεν είναι ακριβώς γνωστή.

Σύμφωνα με διάφορες γνώμες βυζαντινολόγων υποστηρίζεται ότι ξεκίνησε πριν από το 11ο αιώνα. Άλλες ιστορικές όμως πληροφορίες αναφέρουν ως πρώτο ασκητή οικιστή κάποιον Βαρνάβα που το 950-970 ίδρυσε την πολύ παλιά Σκήτη του Αγίου Πνεύματος. Ακολούθησαν η ίδρυση της Μεταμόρφωσης (1020) από κάποιον Κρητικό μοναχό Ανδρόνικο και το 1160 ιδρύεται η Σκήτη Σταγών ή Δούπιανη. Μετά από 200 χρόνια ο ασκητής Βαρθολομαίος ιδρύει το Μοναστήρι των Τριών Ιεραρχών και των Αγίων Πάντων και αργότερα άγνωστοι ιερωμένοι δημιούργησαν τα Μοναστήρια Αγίας Τριάδος, του Αγίου Στεφάνου, της Υπαπαντής, του Ρουσάνου ή Αρσάνου, του Αγίου Γεωργίου του Μανδηλά, του Αγίου Νικολάου του Αναπαυσά, της Παναγίας της Μήκωνης, των Αγίων Θεοδώρων, του Αγίου Νικολάου του Μπάντοβα, των Αγίων Αποστόλων, του Αγίου Γρηγορίου, του Αγίου Αντωνίου, του Παντοκράτορα, της Αγίας Μονής, του Προδρόμου, της Μονής Υψηλωτέρας, ή Καλλιγράφων, του Μοδέστου, της Αλύσεως, του Αποστόλου Πέτρου, του Αγίου Δημητρίου, του Καλλιστράτου, του Ταξιάρχων και του Ιωάννου του Μπουνήλα.

Το όνομα **Μετέωρα** αποδίδεται στον κτήτορα της μονής Μεγάλου Μετεώρου, τον Άγιο Αθανάσιο τον Μετεωρίτη, ο οποίος ονόμασε «Μετέωρο» τον *Πλατύ Λίθο* στον οποίο ανέβηκε πρώτη φορά το 1344.

Γενικά η μοναστική ζωή στα Μετέωρα σημείωσε ύφεση στα χρόνια της παρακμής και της πτώσης της βυζαντινής αυτοκρατορίας και της συνακόλουθης οθωμανικής κατάκτησης της Θεσσαλίας το 1393. Ωστόσο, από τα τέλη του 15ου αιώνα και κυρίως το 16ο αιώνα τα Μετέωρα γνωρίζουν τη μεγαλύτερή τους ακμή, καθώς ιδρύονται νέες μονές, καθολικά και μοναστηριακά κτίσματα, τα οποία κοσμούνται με απαράμιλλης τέχνης αγιογραφίες.

Με την πάροδο του χρόνου η μοναστηριακή αυτή πολιτεία άρχισε να ενισχύεται με μοναχούς για να φθάσει στο απόγειο της ακμής της γύρω στο 17ο αιώνα. Όμως, από την εποχή αυτή αρχίζει και η παρακμή με αποτέλεσμα σήμερα να λειτουργούν μόνο τα μοναστήρια της Μεταμόρφωσης, του Βαρλαάμ, του Αγίου Νικολάου του Αναπαυσά, του Ρουσάνου, της Αγίας Τριάδος και του Αγίου Στεφάνου, καθώς και κάποια τμήματα ορισμένων άλλων, ενώ τα υπόλοιπα έχουν εξαφανισθεί.

Τα Μετέωρα, λόγω και της μορφολογίας τους, πρόσφεραν στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας ιδανικό καταφύγιο για το μοναχισμό και διέσωσαν μνημεία του πολιτισμού και έργα της μεταβυζαντινής τέχνης. Στις αρχές του 19ου αιώνα πολλά μοναστήρια λεηλατήθηκαν από το στρατό του Αλή Πασά.

Στη δεκαετία του 1920 λαξεύτηκαν κλίμακες και σήραγγες στους βράχους καθιστώντας τις μονές προσβάσιμες από το γειτονικό οροπέδιο κι έτσι η παραδοσιακή μέθοδος επικοινωνίας και ανεφοδιασμού τον μονών με ανεμόσκαλες, σκοινιά, τροχαλίες και καλάθια, σταδιακά εγκαταλείφθηκε.

Επισκέψιμες Μονές

Σήμερα έξι μονές είναι επισκέψιμες και συγκεκριμένα:

- Η ανδρική μονή του Αγίου Νικολάου του Άσμενος ή Μονή Αγίου Νικολάου Αναπαυσά, χτίστηκε τον 16ο αιώνα, έχει ένα μικρό εκκλησάκι, διακοσμημένο από τον γνωστό Κρητικό ζωγράφο Θεοφάνη Στρίτλη, το 1527. Ένας μοναχός κατοικεί εκεί από το 2015.
- Η Ιερά Μονή Ρουσάνου ή Αρσάνη, ιδρύθηκε στα μέσα του 16ου αιώνα και διακοσμήθηκε το 1560. Σήμερα είναι ένα ανθηρό μοναστήρι με πάνω από 10 μοναχές (2015).
- Η ανδρική μονή της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, γνωστή και ως «Μεγάλο Μετέωρο», επί του υψηλότερου βράχου.
- Η μονή των Αγίων Πάντων ή Ιερά Μονή Βαρλαάμ
- Η Ιερά Μονή Αγίας Τριάδος (Μετεώρων)
- Η γυναικεία Ιερά Μονή Αγίου Στεφάνου (Μετεώρων)

Προστατευόμενη τοποθεσία

Τα Μετέωρα είναι προστατευόμενος βιότοπος του δικτύου Natura 2000 με κωδικό GR1440003.^[1] Το τοπίο περιλαμβάνει δασωμένους λόφους με εντυπωσιακά απόκρημνους βράχους, την παραποτάμια κοιλάδα των ποταμών Ληθαίος και Μούργιας, δάση πλατύφυλλων φυλλοβόλων, δάση πλατάνων και βελανιδιών, θαμνώνες και καλλιεργήσιμες εκτάσεις.^{[2][3][4]} Στη σημαντική χλωρίδα περιλαμβάνονται τα ενδημικά είδη: Κενταύρια της Καλαμπάκας, Κενταύρια η γαλακτόχρους και το προστατευόμενο είδος Άνθεμις η Κρητική. Η περιοχή είναι σημαντική για την αναπαραγωγή της ορνιθοπανίδας, και περιλαμβάνει πληθυσμούς από προστατευόμενα είδη όπως ο ασπροπάρης, κουκουβάγιες, αετούς και άλλα αρπακτικά πτηνά. Στη σημαντική πανίδα περιλαμβάνονται: ευρωπαϊκές ενυδρίδες, μυωτίδες, ρινόλοφοι, χελώνες, σπιτόφιδα, πεταλούδες, λύκοι, δενδρομυωξί, τρανόσαυρες, πιπιστρέλλοι, αλπικοί τρίτωνες, οχιές, δεντρογαλίες, ασινόφιδα, κρασπεδωτές χελώνες, κ.α. Επίσης, τα ψάρια: μπριάνα Σπερχειού, βελονίτσες, μακεδονικά μπριάνα, κ.α. Ο βιότοπος απειλείται από την υλοτόμηση των ώριμων συστάδων βελανιδιάς, την επέκταση του οδικού δικτύου, το παράνομο κυνήγι, την υπερβόσκηση, και τον τουρισμό.^[4]

Καλαμπάκια

Η **Καλαμπάκια** είναι πόλη του Νομού Τρικάλων και πρωτεύουσα του Δήμου Μετεώρων. Βρίσκεται στο κέντρο της Ελλάδας και εκτείνεται στο βορειοδυτικό μέρος του Θεσσαλικού κάμπου. Είναι χτισμένη δίπλα στο σπάνιο γεωλογικό φαινόμενο των Μετεώρων, ενώ κοντά της περνάει ο Πηνειός ποταμός. Κατοικούνταν από τα αρχαία χρόνια με το όνομα Αιγίνιο. Ο μόνιμος της πληθυσμός στην απογραφή του 2011 ανερχόταν σε 8.330 κατοίκους^[2] και είναι η δεύτερη σε πληθυσμό πόλη της Περιφερειακής Ενότητας μετά τα Τρίκαλα. Κάθε χρόνο περισσότεροι από 2.000.000 τουρίστες επισκέπτονται την Καλαμπάκια.

Ιστορία

Το 1995 ανακαλύφθηκε στην Καλαμπάκια ένας αρχαίος τάφος που χρονολογείται από το 2.000 περίπου π.Χ. Μια Ελληνική επιγραφή στον τοίχο μιας από τις παλιότερες εκκλησίες της πόλης (Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστή) μαρτυρεί την ύπαρξη αρχαιοελληνικού οικισμού με το όνομα **Αιγίνιον**.

Η πόλη χτίστηκε στη θέση της αρχαίας πόλης του Αιγινίου. Το 10ο αιώνα μ.Χ. ήταν γνωστή ως **Σταγοί**, Βυζαντινό φρούριο και επισκοπή. Από τα μεσαιωνικά μνημεία της σώζεται μόνο η Εκκλησία της Κοίμησης της Θεοτόκου. Ήταν ένα κτίσμα του τέλους του 11ου ή αρχών του 12ου αιώνα, που χτίστηκε πάνω στα υπολείμματα παλιότερης εκκλησίας της ύστερης αρχαιότητας. Υπολείμματα αρχαίου ελληνικού ναού -πιθανόν του θεού Απόλλωνα- έχουν ενσωματωθεί στον τοίχο της παλιότερης και γνωστότερης εκκλησίας της πόλης, αφιερωμένης στην Παναγία.

Οι Σταγοί μνημονεύονται για πρώτη φορά στο έργο *Διατύπωσης* του Βυζαντινού Αυτοκράτορα Λέοντα ΣΤ' του Σοφού (886-812). Το 1163 υπήρξε αναφορά στο *κάστρο των Σταγών*. Το 1204 οι Σταγοί περιήλθαν στο Δεσποτάτο της Ηπείρου. Στο τέλος του 13ου αιώνα περιήλθαν στο Δουκάτο των Νέων Πατρών. Το 1334 καταλήφθηκαν εκ νέου από το Δεσπότη της Ηπείρου Ιωάννη Β' Ορσίνι και στη συνέχεια περιήλθαν πάλι για λίγο υπό τον έλεγχο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Το 1348 καταλήφθηκαν από τους Σέρβους του Στέφανου Δουσάν. Έφθασαν επί της βασιλείας του αδελφού του, Βασιλιά Συμεών Ούρσεσι. Όταν οι Τούρκοι κατέλαβαν τη Θεσσαλία η Καλαμπάκια τέθηκε υπό τη διοίκηση του Πασά της Λάρισας και αργότερα του Σαντζακίου των Τρικάλων.

Ονομάστηκε «Καλαμπάκια» πριν έξι ή επτά αιώνες. Είναι Τουρκικής προέλευσης και σημαίνει «ασχυρό φρούριο».

Αξιοθέατα

Στην πόλη της Καλαμπάκας υπάρχουν αρκετά κέντρα πολιτισμού και γραμμάτων να επισκεφτεί κανείς όπως το Μουσείο Ελληνικής Παιδείας, η βιβλιοθήκη της Καλαμπάκας, ο Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου, και το Μουσείο φυσικής ιστορίας και μανιταριών.

Μεγάλο Μετέωρο

Η **Μονή της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος**, γνωστή και ως **Μεγάλο Μετέωρο**, είναι ανδρικό μοναστήρι το οποίο βρίσκεται στο ψηλότερο σημείο των Μετεώρων, σε υψόμετρο 534 μέτρων. Είναι το μεγαλύτερο από τα έξι που συνεχίζουν να είναι ενεργά στα Μετέωρα, τα οποία από το 1988 συμπεριλαμβάνονται στα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO.^[2] Ιδρύθηκε το 14ο αιώνα από τον άγιο Αθανάσιο των Μετεώρων και γνώρισε ιδιαίτερη ακμή στα μέσα του 16ου αιώνα. Η μονή βρίσκεται στην κορυφή του υψώματος Πλατύς Λίθος και η πρόσβαση σε αυτή γίνεται μέσω κλίμακας.^[3]

Η μονή δημιουργήθηκε ως σκήτη του Αγίου Αθανασίου των Μετεώρων στο πρώτο μισό του 14ου αιώνα. Ο Αθανάσιος οικοδόμησε ένα ναό αφιερωμένο στην Παναγία, η οποία έγινε γνωστή ως Παναγία της Μετεωρίτισσας Πέτρας, και δημιούργησε μοναστική κοινότητα με μορφή κοινόβιου. Ο μαθητής του Ιωάννης Ούρεσης Παλαιολόγος, ο οποίος μόνασε με το όνομα όσιος Ιωάσαφ, το 1387/88 έχτισε στη θέση του ναού νέο. Η μονή με σιγίλλιο του πατριάρχη Ιερεμία Α' απέκτησε προνόμια και πλήρη ανεξαρτησία, όπως οι μονές του Αγίου Όρους. Το 1544/5 κατασκευάστηκε νέο καθολικό, αφιερωμένο στη Μεταμόρφωση του Σωτήρος, με πρωτοβουλία του ηγουμένου Συμεών, ενσωματώνοντας το προηγούμενο ως ιερό βήμα. Την ίδια περίοδο επίσης κατασκευάστηκε ο πύργος και το 1572 το γηραιοκομείο. Το 1806 κατασκευάστηκαν νέα κελιά.^[3]

Κοντά στην είσοδο του μοναστηριού βρίσκεται ο πύργος του βριζονίου, που στέγαζε το μηχανισμό για το δίχτυ, και το κελάρι της μονής (βαγεναρείο), το οποίο σήμερα λειτουργεί ως μουσείο με αντικείμενα καθημερινής χρήσης. Στη συνέχεια βρίσκεται η εστία, η τραπεζαρία, με το νοσοκομείο και το γηροκομείο στα ανατολικά και το καθολικό δεξιά. Δίπλα στο ιερό βήμα βρίσκεται το θολωτό παρεκκλήσι του Τιμίου Προδρόμου και προς τα νοτιοδυτικά το μονόχωρο παρεκκλήσι των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, το οποίο χτίστηκε το 1789.^[3]

Μονή Αγίου Στεφάνου Μετεώρων

Η **Μονή Αγίου Στεφάνου** είναι γυναικείο μοναστήρι στα Μετέωρα (Θεσσαλία). Είναι ένα από τα έξι που συνεχίζουν να είναι ενεργά στα Μετέωρα, τα οποία από το 1988 συμπεριλαμβάνονται στα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO.^[2] Βρίσκεται στο νότιο άκρο των Μετεώρων, πάνω από την Καλαμπάκα. Η εγκατάσταση των μοναχών στον βράχο του Αγίου Στεφάνου άρχισε στα τέλη του 12ου αι., όταν το 1191/2, σύμφωνα με την παράδοση ο ασκητής Ιερεμίας ίδρυσε τη μονή. Η κατασκευή της μονής άρχισε τον 14ο αιώνα, με πρώτο κτήτορα τον Αντώνιο Καντακουζηνό, και ολοκληρώθηκε τον 16ο αιώνα. Η μονή φαίνεται να ανακαινίστηκε εκ βάθρων τον 16ο αιώνα από τον μοναχό Φιλόθεο εκ Σιλάταινας. Επί ημερών του, το 1545, η μονή έγινε σταυροπηγιακή (μέχρι το 1743). Η μονή πήρε τη σημερινή της μορφή με τα κτίρια που κατασκευάστηκαν τον 18ο και 19ο αιώνα. Από το 1961, στη μονή εγκαταβιβεί γυναικεία αδελφότητα.

Η μονή συνδέεται με τον σύγχρονο δρόμο με μικρό γεφύρι. Τα κελιά της μονής βρίσκονται εκατέρωθεν της εισόδου. Στα νοτιοανατολικά του περιβόλου βρίσκεται το παλιό καθολικό της μονής, το οποίο χρονολογείται από τον 15ο αιώνα και ανακαινίστηκε τον 16ο αιώνα. Είναι ένας μικρός μονόχωρος δρομικός ναός με λιτή. Έχει δύο φάσεις τοιχογραφιών, με τις δεύτερες να έγιναν από τον Νικόλαο Καστρήνσιο. Το νέο καθολικό βρίσκεται στα βορειοδυτικά του περιβόλου και χτίστηκε το 1798. Είναι σταυροειδής εγγεγραμμένος αγιορείτικου τύπου, με λιτή και προστώ. Αγιογραφήθηκε τη δεκαετία του 1980 από τον Βλάση Τσοτσώνη. Κοντά στο παλιό καθολικό βρίσκεται η τράπεζα και το σκευοφυλάκιο-μουσείο. Στα ανατολικά του περιβόλου βρίσκεται η εστία, ο στάβλος, ένα μικρό τετράγωνο θολωτό κτίσμα και άλλοι βοηθητικοί χώροι.^[3]

Σπήλαιο της Θεόπετρας

Το σπήλαιο της Θεόπετρας βρίσκεται στη Θεσσαλία, στην Ελλάδα, στη βόρειο-ανατολική πλευρά σχηματισμού ασβεστολιθικών πετρωμάτων, 3 χλμ νότια της Καλαμπάκας^[1]. Η αρχαιολογική θέση χαρακτηρίστηκε σημαντική εξαιτίας της ανθρώπινης παρουσίας σε όλες τις περιόδους της Μέσης και Ανώτερης Παλαιολιθικής, της Μεσολιθικής και της Νεολιθικής περιόδου και ύστερον, γεφυρώνοντας το Πλειστόκαινο με το Ολόκαινο.

Ο σχηματισμός του ασβεστολιθικού βράχου χρονολογείται στην Ανώτερη Κρητιδική περίοδο, 135 έως 65.000.000 χρόνια ΠΠ^{[2][3]}. Οι ανασκαφές ξεκίνησαν το 1987 υπό τη διεύθυνση της Ν. Κυπαρίσσης-Αποστολικά, και είχαν ως στόχο να δώσουν απαντήσεις στο μυστήριο της Παλαιολιθικής Θεσσαλίας. Η ραδιοχρονολόγηση υπέδειξε ανθρώπινη παρουσία τουλάχιστον 50.000 χρόνια πριν^[4].

Στο σπήλαιο απαντάται μια από τις μεγαλύτερες αρχαιολογικές αλληλουχίες στην Ελλάδα, στις οποίες περιλαμβάνονται πολιτιστικά κατάλοιπα της Μέσης και Ανώτερης Παλαιολιθικής, της Μεσολιθικής και της Νεολιθικής^[5]. Το αρχαιολογικό αρχείο υποδεικνύει σημαντικά παλαιοπεριβαλλοντικά δεδομένα βασισμένα σε ιζηματογενή χαρακτηριστικά και βοτανικά υπολείμματα^[6].

Το 2016, ερευνητές εξήγαγαν με επιτυχία το DNA από την κνήμη δύο ατόμων που είχαν ταφεί στο σπήλαιο της Θεόπετρας. Και τα δύο άτομα ανακαλύφθηκαν σε μεσολιθικό ταφικό πλαίσιο και χρονολογήθηκαν ανεξάρτητα στο 7288–6771 ΠΚΕ και 7605–7529 ΠΚΕ. Αμφότερα τα υποκείμενα ανήκουν στην Απλοομάδα μιτοχονδιακού DNA (mtDNA) K1c^[7].